

Кечаларда ибодат билан қоим бўлишлик, комил мўъминлик белгисидир

05:00 / 14.01.2017 2910

Кечаларда бедор бўлиб, ибодат қилиб тунни ўтказишлик ислом динида жуда ҳам улуғ амаллардан ҳисобланади. Тарихдан бизга маълумки, барча ўтган улуғ инсонлар, пайғамбарлар бўлсин, саҳобалар, тобеъинлар бўлсин, авлиёлар бўлсин, барчалари кечаларда бедор бўлиб, ибодат билан машғул бўлишган. Бу амал инсон билан Аллоҳ таоло ўртасида қурбат ҳосил қилиб, уни жаннатга киришига сабаб бўлади. Аллоҳ таоло бандаларини бу ишга тарғиб қилишдан олдин, исломнинг аввалидаёқ Ўз пайғамбарини бунга буюрган.

Аллоҳ таоло айтади:

1. Эй ўраниб ётувчи!
2. Кечани озгинасидан бошқасини (ибодатда) тик туриб ўтказ!
3. Ярмини ёки ундан бир оз қисқароғини.
4. Ёки у(ярим)га яна қўш ва Қуръонни тартиб билан тиловат қил.
(Муззаммил, 1-4 оят)

Аллоҳ таоло юқоридаги оятда ўз Расулига кечаларда ибодат ва Қуръон тиловат қилиб қоим бўлишга буюряпти. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Роббисининг буйруғига итоат этдилар ва кечаларда ибодат билан қоим бўлдилар. У зот Роббисига чин ихлос билан, йиғлаган холатда, хушуъ ва хузуъ билан ибодатда давомли бўлдилар.

Аллоҳ таоло яна ўз пайғамбарига хитоб қилиб, шундай деди:

أَدُوْمَحَمَّامَاقَمَكُبَّرَكَتَعَبَبِيْنَأَسَعَكَلَّةَلْفَانَوَبَدَّجَهَتَفَلِيْلِلْمَو

79. Кечанинг баъзисида у ила бедор бўл. Сенга нофила бўлсин. Шоядки, Роббинг сени мақтовли мақомда тирилтирса. (Исро, 79 оят)

Аллоҳ таоло Ўз пайғамбарига; дунё кечаларида намоз ўқиб ва Қуръон тиловат қилиб қоим бўладиган бўлсанг, қиёмат кунида ҳам мақтовли мақомда бўласан, демоқда.

“Мақтовли мақом” деб таржима қилинган ибора “мақоми маҳмуд” шаклида машҳур бўлиб, диний маълумотлардан хабардор кишилар орасида ҳам таржима қилинмай “мақоми маҳмуд” лафзи ила ишлатилади. “Мақоми маҳмуд” - Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни аввалгилару охиргилар мақтайдиган мақом, у кишига берилган “улкан шафоат” мақомидир.

Аллоҳ таоло Ўзини охирги Пайғамбарини, маҳбубини, ўтгану қолган гуноҳларини Ўзи кечган зотни, икки дунё сарвари Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламни “мақоми маҳмудга” эришиш учун намозларни қолдирмай тўла-тўқис адо этишга, бунинг устига, кечаси бедор бўлиб, таҳажжуд намози ўқишга амр қилиши намознинг нақадар муҳим ибодат эканини билдириб турибди.[1]

تَمَرَوْتِ يَحْمَدَ سَوَّيْلَعُ هَلْ لِي لَصْرَهْ لَلْأَلْوُسْرَاقِ : لَأَقَبَّ عَشْرَ نَبَرِيْعُمُ لِنَع
رَحَاتِ أَمْ وَكَبْنَدْنَمَ دَقَاتِ أَمْ كَلَّهْ لَلرَفَعْدَقِ سَيْلَلْأَلْوُسْرَاقِ : لِي قَفْ ، أَمْ دَق
يْرَاحُ بَلْأَهْ أَوْر . « ؟ أَرُوْكَ شَأْدَبَعُ نُوْكَ أَلْفَأْ » : لَأَق

Муғйра ибн Шуъба розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: У киши айтдилар:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам кечаси (тунги намозни ўқиш учун) қоим бўлдилар, ҳаттоки икки оёқлари шишиб кетди. Шунда: “Эй

Расулуллоҳ Аллоҳ таоло сизни ўтган ва келажакдаги барча гуноҳларингизни мағфират қилган эмасми?”, дейилди. У зот: “Шукр қилувчи банда бўлмайинми?”, дедилар. Бухорий ривояти

Аввалги ва охириги гуноҳлари мағфират қилинган зот, кечаларни шундай ўтказган эканлар, биз ҳам бу зотдан ўрнак олган холда, ўзимизга бу амални лозим тутишимиз керак.

Аллоҳ таоло Қуръони Каримда солиҳ бандаларини сифатлаб шундай дейди:

نُورِفْعَتْسَيِّمٌ رَاحِشَ الْبَابِ وَ (17) نُوْعَجَّهَيِّ امْلِيْلِلْ نَمِ الْيَلِقِ اُونَاك

17. Улар кечалари оз ухлар эдилар.

18. Ва улар саҳарларда истиғфор айтар эдилар. (Заарийаат, 17,18-оятлар)

Улуғ саҳобалардан Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳу кечаси намоз ўқиб бўлиб, хизматчиларидан: “Эй, Нофеъ, саҳар кирдимиз?”, деб сўрардилар. Агар Нофеъ, ҳа, деса, тонг отгунча дуо ва истиғфор билан машғул бўлар эдилар.

عَسَلِيْلِلْ يَفْنِ «لُوقَي مَلَسَ وَهَيَلَعُ لَلِ اِيْلَصَّ يَنْ لَلْ اْتَعَمَسَ لَاقِرْبِ اَجْ نَع
كَلَدُوْهُ اِيْ اِهْ اَطْعَ اِلْ اِيْلْ اَوِ اِيْ نُدَلْ رَمَ اَنْ مِ اَرِيْ خَ لَلْ اَلْ اَسَيِّ مَلْسُ مَلْ جَرِ اُهَقْ اَوِيْ اَل
مَلْسُ مْ اَوْرِ «ةَلِيْلْ لُك

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: У киши айтдилар:

Тунлари ибодатда қоим бўлган кишининг Аллоҳ таолога яқин бандалардан бўлиши ва Аллоҳ таоло уни яхши кўришлиги ҳақида ҳадиси қудсийда ҳам баён қилинган. Аллоҳ таоло шундай дейди: “Банда нафл ибодатлар билан менга яқинлашишда давомли бўлса, мен уни яхши кўраман”.

Демак, инсон тунларда намоз ўқиб, ибодатлар билан машғул бўлса, Роббисининг муҳаббатига сазовор бўлади ва гуноҳларидан мағфур бўлади. Қуръони Каримда шундай дейилган:

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ
فَلْيُؤْمِرُوا بِالْإِخْوَةِ
الْقَرِيبَةِ وَالْيَتَامَى
وَالْمَسْكِينِ وَارْتَبُوا
بِصَلَاتِهِمْ
وَالْحَقُّ أَكْبَرُ

114. Кечанинг икки тарафида ва кечанинг бир бўлагида намозни тўқис адо қил! Албатта, яхшиликлар ёмонликларни кетказди. Бу эса, эсловчиларга эслатмадир. (Ҳуд, 114- оят)

Ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: У киши айтдилар: “Бир киши Набий алайҳиссаломнинг олдига келди ва: “Эй Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам! Мен боғда бир аёл билан бирга бўлдим. Унга зинодан бошқасини қилдим, яъни, уни ўпдим, қучоқладим. Менга хоҳлаганингизни қилинг”, деб айтди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳеч нарса демадилар. У киши кетди. Умар розияллоҳу анҳу: “Агар ўзини беркитганида, Аллоҳ уни беркитарди”, дедилар. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам у кишига орқасидан қараб турдиларда: “Уни менга қайтариб олиб келинглари”, дедилар. Уни Набий алайҳиссаломга қайтариб олиб келишди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унга юқоридаги оятни ўқиб бердилар. Муъоз ибн Жабал: “Эй Расулуллоҳ! бу унинг ўзигами ёки барча инсонларгами? Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Балки барча инсонларгадир”, дедилар”. ”

Бу оятнинг маъносини қувватлаган ҳолда ҳадиси шарифда шундай дейилган:

Абу Зарр ал-Ғифорий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда Пайғамбаримиз солаллоҳу алайҳи васаллам: “Қаерда бўлсанг ҳам, Аллоҳга тақво қил. Ёмонлик ортидан яхшилик қил. Уни ювади. Одамларга ҳусни хулқ ила муомала қил!” деганлар. Имом Аҳмад ривояти

Инсон, билиб ёки билмаган ҳолатда бирор гуноҳ иш қилиб қўйса, ортидан албатта, яхшилик қилишлиги лозимдир, шу яхшилиги гуноҳларига каффорот бўлади.

مَحْرَمٌ لِّسَوْءِ عَيْلَتِهِ لَوْلَا إِصْرُ مَا أَكْرَمَهُ لَوْ كُنَّا كَالْأَنْعَامِ لَفُتِنَّا بِمَا نَتَّبَعُ لَئِن كُنَّا نَفْقَهُ شَيْئًا لَأَفْجُرْنَا فِيهَا وَإِن لَّا أَفْجُرْنَا فِيهَا لَأَكْتُمُنَّ بِهَا وَنُصَلِّ عَلَيْهَا لَكِن لَّا نَفْعُهَا لَنَا وَلَا نَضُرُّهَا لَئِن كُنَّا نَفْقَهُ شَيْئًا لَأَفْجُرْنَا فِيهَا وَإِن لَّا أَفْجُرْنَا فِيهَا لَأَكْتُمُنَّ بِهَا وَنُصَلِّ عَلَيْهَا لَكِن لَّا نَفْعُهَا لَنَا وَلَا نَضُرُّهَا لَئِن كُنَّا نَفْقَهُ شَيْئًا لَأَفْجُرْنَا فِيهَا وَإِن لَّا أَفْجُرْنَا فِيهَا لَأَكْتُمُنَّ بِهَا وَنُصَلِّ عَلَيْهَا لَكِن لَّا نَفْعُهَا لَنَا وَلَا نَضُرُّهَا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: У киши айтдилар:

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Кечасида қоим бўлиб, намоз ўқиб, сўнгра ўз аёлини уйғотган, агар аёли (уйқу ғолиблиги сабабли, ўрнидан туришликни) хоҳламаса, юзига сув сепган (холда бўлса ҳам, уйғотган) кишини Аллоҳ таоло раҳм қилсин. Кечасида қоим бўлиб, намоз ўқиб, сўнгра ўз эрини уйғотган, агар эри (уйқу ғолиблиги сабабли, ўрнидан туришликни) хоҳламаса, юзига сув сепган (холда бўлса ҳам, уйғотган) аёлни Аллоҳ таоло раҳм қилсин”, дедилар. Абу Довуд ва Насай ривояти.

Ушбу ҳадиси шарифда инсон ўзига суйган нарсани ўзининг яқинларига ҳам раво кўришлиги баён қилинмоқда. Демак, инсон яхши ишларга фақатгина ўзи эмас, балки бошқаларни ҳам тарғиб қилмоқлиги лозимдир. Бу ҳақида Қуръони Каримда шундай дейилган:

عَلَّامٌ لِّلْغَيْبِ مُبِينٌ لِّمَا فِي سَمَوَاتٍ مَّا بَيْنَ يَدَيْهِ وَرَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
بِأَقْصَى الدَّيْشِ

2. Яхшилик ва тақво йўлида ҳамкорлик қилинг. Гуноҳ ва душманлик йўлида ҳамкорлик қилманг. Аллоҳга тақво қилинг. Албатта Аллоҳ иқоби шиддатли Зотдир. (Моида, 2- оят)

Аллоҳ таолонинг ушбу оятини инсон ўзига шиор қилиб олса, ўз-ўзидан яхши иш қилганларнинг сони кўпайиб, ёмонлар эса камайиб бораверади.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, инсон Аллоҳга қурбат ҳосил қилмоқчи бўлса, Аллоҳнинг наздида даражаси юқори бўлиб, гуноҳлари мағфират қилинишини хоҳласа, нафл ибодатларни ўзига лозим тутиб, кечаларда бедор бўлиши лозим. Чунки, инсон фарз амалларини адо қилишлиги билан, бўйнидаги мажбуриятни адо қилган бўлади холос. Кечаларни ибодат билан ўтказишлик эса, ҳақиқий мукамал мўъминлик белгисидир.

Агар кечаларда қоим бўлишликни ўзимизга одат қилмайдиган бўлсак, фарз ибодатларига қўшимча, нафл ибодатларни ҳам лозим тутмайдиган бўлсак, қалбимиз қорайиб, кўз ёшларимиз қуриб, иймонимиз заъифлашиб бораверади.

Мадаминов Шокиржон

[1] Тафсири Ҳилол, Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф